

12. TÜMÖR BELİRTEÇLERİ

Prof. Dr. Abdülkadir BEDİRLİ

112. Tümör belirteçlerinin tanımını ve potansiyel kullanım alanlarını açıklayınız.

Tümör belirteçleri, neoplazinin tanınmasını sağlayan hücresel, biyokimyasal, moleküler veya genetik değişikliklerin göstergeleridir.

Potansiyel kullanım alanları;

- Tanısal (kitle varlığında)
- Benign – malign ayrımı
- Mevcut tümör miktarı (“tümör yükü”)
- Hastaları daha doğru bir şekilde sınıflandırmak için, alt tip sınıflandırması
- Prognostik
- Tedavi seçimine rehberlik edebilir.
- Tedaviye yanıtı gösterebilir.

113. İdeal bir tümör belirtecinin özellikleri nelerdir?

- Yalnızca belirli bir tümör tarafından ifade edilmelidir.
- Testi, örneğin toplanması kolay olmalıdır.
- Testin kendisi tekrarlanabilir, hızlı ve ucuz olmalıdır.

114. Karsinoembrijenik antijenin (CEA) klinik kullanım alanlarını açıklayınız.

Ağırlıklı olarak kolon ve rektum kanseri olan hastalarda klinik olarak kullanılmaktadır.

Tarama: Erken evre hastalıkta düşük duyarlılığı nedeniyle CEA, tarama testi olarak kullanışlı değildir. Yüksek CEA seviyeleri, lokalize hastalığı olan hastaların sadece %5-40'ında görülür.

Prognoz: Yüksek CEA seviyeleri, mevcut tümör yükünü yansıtır. CEA yükselmesinin derecesi, hastalığın artan evresiyle ilişkilidir ve bu nedenle CEA seviyeleri prognostik değere sahiptir. Preoperatif serum CEA, sağkalmın bağımsız bir prediktörüdür; preoperatif serum seviyesi ne kadar yüksekse prognoz o kadar kötüdür.

- CA125'in yükseldiği benign durumlar arasında endometriozis, adenomyoz, rahim fibroidleri, pelvik enflamatuvar hastalık, siroz ve asit yer alır.
- Pankreas kanserli hastalardaki CA 19-9 gibi, CA 125'de kendi kendine tanı koymaktan çok tanıya yardımcıdır.

Tarama: CA 125 kendi başına, zayıf özgüllüğü nedeniyle over kanseri için bir tarama aracı olarak yararlı değildir.

Prognoz: Tanı anında yüksek CA 125 seviyelerine sahip hastaların prognozu, normal seviyeli hastalara kıyasla daha kötüdür.

Tedaviye yanıtı izleme: CA 125, hastalık seyrinin izlenmesinde değerlidir. Tedaviye kısmi veya tam yanıt, hastaların % 95'inden fazlasında CA 125 düzeyinde bir azalma ile ilişkilidir. Artan CA 125 seviyeleri, hastalığın nüksü ile ilişkilidir.

Kaynak

1. Schwartz's Principles of Surgery (11th edition); F. Charles Brunicaardi, Dana K. Andersen, Timothy R. Billiar, David L. Dunn, John G. Hunter Jeffrey B. Matthews, Raphael E. Pollock; McGraw-Hill, New York, 2019. Chapter 15.